

віскі для бонда...

*примітки
перекладача*

Робота перекладача зазвичай непомітна для пересічних читачів. І це добре. Бо він — «сірий кардинал» перекладної літератури. Його праця, позірно легка й невигадлива, насправді марудна й копітка. У чому її специфіка? З якими труднощами стикається тлумач? Як саме перекладались біографія Стіва Джобса та звитяги Джеймса Бонда; нескінченні пригоди Чейзових гангстерів та вражаючі оповідання Рея Бредбері? На який психологічний вплив наражався перекладач, тлумачачи славетних «Маленьких жінок» Л. М. Олкотт чи містичну «Шарлатову літеру» Н. Готорна? А ще ж були Е. По, О. Генрі та інші визнані майстри слова...

В цій книжці детально описуються особливості роботи тлумача, наводяться промовисті уривки з перекладених творів, аналізується їхня стилістична та лексична своєрідність.

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, 46002, тел./факс (0352)52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com   www.bohdan-books.com

Збут: (0352) 43-00-46, (050) 338-45-20
Книга поштою: (0352) 51-97-97, (067) 350-18-70, (066) 727-17-62
mail@bohdan-books.com

Ірина Гондаренко

віскі для бонда...

*примітки
перекладача*

Вступ до «Приміток перекладача»

На мою думку, перекладач багато в чому схожий із... кухарем. Бо він готує задану страву з набору цілком звичних для неї інгредієнтів. І рецепт нібито є. Але! Відомо, приміром, десятки видів плову — з бараниною, телятиною або яловичиною (на жаль чи на щастя, але свинину мусульмани не використовують); із куркумою та зирою; з родзинками, барбарисом або навіть айвою; із рисом довгастим чи круглим (сорту *камоліно*); з курдючним салом, на бавовняниковій чи соняшниковій олії; ферганський чи бухарський, андижанський чи азербайджанський (солодкий, з курагою!) тощо. Його можна приготувати в товсто-стінному баняку для невеликої групи осіб або ж у великому казані для масового застілля сотні їдців; він може бути традиційний («*общепит*»!) — прісний і кашоподібний — або ж гострий та щедро присмачений екзотичними спеціями. У його смакові можна вловити індивідуальність кухаря — а можна цього й не відчути! Його подають на будь-якій тарелі, але краще — на спеціальному лягані: гарному, розмальованому.

Цією універсальною і добре збалансованою стравою, виникнення якої датується I-II століттями до нашої ери (воїни Александра Македонського чи не півсвіту пройшли, харчуючись нею!), можна перекусити,

наїстися досита — або ж довго смакувати, присьорбуючи зелений чай із вигадливо оздоблених піал.

Так само — з любов'ю чи недбало, майстерно або неоковирно, ретельно, рисинку до рисинки, чи абияк творить переклад-плов тлумач. Звісно ж, зазвичай цю страву готують вельми сумлінно, дотримуючись загальних засад її рецептури. Але: кожен драгоман вносить у такий наїдок щось своє — то вогню додасть, то рис дещо довше замочить (на чотири-шість годин!), то дасть змогу готовій страві трохи настоятися (бо ж і перекладові бажано певний час «відлежатися» — особливо класиці!), то додасть власну, «таємну» спецію... Усяко буває.

У цій книжці нема готових рецептів «приготування» перекладів. Можливо, є кілька секретів чи тонкощів... Можливо, й нема... Однак, на моє переконання, специфіка роботи змальована доволі детально.

Запропоновано ще й десерт: міцна кава з не надто притаманними східній кухні вершками, де вершками слугують найкращі, найпромовистіші, на думку перекладача, уривки з перекладених творів.

Можливо, завдяки спонукуванню з боку тлумача книголюб ці твори й прочитає. І щось із запропонованого йому справді смакуватиме.

Що таке перекладач і «з чим його їдять»?

Перекладач — людина особлива, дразлива, вразлива й емоційно специфічна. Йому або чогось недодано від народження, або навпаки — передано забагато ментальних спецій та нервових імпульсів. Утім, із ним однозначно щось не так. Його своєрідність проявляється не завжди відразу, в дитинстві. Часом на усвідомлення власних дивацтв необхідні роки.

Робота перекладача схожа на чіпку системну хворобу — щось на зразок герпесу або червоного вовчака. Вона охоплює кожну клітинку тіла хворого і вже не відпускає, незважаючи на певні періоди ремісії. Ще учора ти була (чи був) абсолютно нормальною людиною: безтурботно ходила вулицями міста, самовіддано рвала бур'яни на дачі, ліпила вареники,

читала улюблені романи ... так-так, *просто* читала. І от цілком випадково книжка стала для тебе об'єктом інтелектуальної дезінтеграції та препарування: тобі довелося перекласти її *самій*. Усвідомлення того, що у тебе в руках книжка значного обсягу (під триста сторінок), і ти якось — о ні, не якось, а якнайкраще! — мусиш її перекласти, вводить тебе у багатоденний стрес. Звісно ж, тобі страшенно цікаво (без цього й не бралася б!), але й неабияк лячно. Ясна річ, найкраще, якщо цю першу книгу на замовлення отримаєш порціями — скажімо, двадцять сторінок *на пробу*. Ти що, *тупа* — не зможеш перекласти порівняно невеликий текст, адже на це вчилась?! Така думка підбадьорює. Але першу сторінку тлумачиш цілу вічність — перевіряєш у словнику чи не *всі* слова поспіль, навіть найпростіші — а що як натрапиш на якесь інше, досі невідоме тобі значення (і таких значень сила-силенна!)? Звісно ж, є перекладачі (сама була свідком цього і бачила таке), котрі *завжди* беруть із люб'язно запропонованих чи то традиційним, чи то електронним словником варіантів лише *перше* значення — безвідносно до того, підходить воно їм, тобто текстові, чи ні. Бо вважають, що *знають* іноземну (та й рідну!) мову *досконало*. Коли я чую таке, мене майже судомить. Досконало, ха...!

Отож, надвечір голова перекладачки нагадує трансформаторну підстанцію, де туди-сюди пульсує напруга змінного струму і розподіляється між логічною та емоційною півкулями. Можливо, так сказати науково й геть неправильно, але емоційно, певно, можна. На ранок ота перша сторінка зазнає численних виправлень і надалі найбільше наражатиметься на корективи. Холодний відчай стискає серце. Невже ти таки *тупа*? Ну чому, чому ж у тебе так нікчемно виходить передати на письмі чужі думки, які ти ніби

Кінець
безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте,
будь ласка, повну
версію книги.